

Ook de Russische revolutie verliep volkomen volgens het schema van de "nationalisatie" der industrie. Ook hier werden de takken van bedrijf, die daartoe "rijp" waren, in het centrale staatsapparaat gevoegd. In 1917 begonnen de producenten de bezitters in de geheele industrie te onteigenen, tot groot ongemak van hen, die het bedrijfsleven "van boven af" wilden leiden en beheeren. De arbeiders wilden de productie op nieuwe grondslagen volgens communistische regels organiseeren. In plaats van deze regels kregen ze steeven voor brood: de communistische partij gaf richtsnoeren, waarnaar de bedrijven zich tot trusts moesten vereenigen, om ze onder centrale leiding te krijgen. Wat niet in het centrale beschikkingsrecht opgenomen kon worden, werd aan de bezitters teruggegeven, omdat deze bedrijven nog niet "rijp" waren. Zoo zien we dan, hoe al direct op het eerste Al-Russische Congres der Economische Raden het volgende besluit werd gevat:

"Op het gebied van de organisatie der productie is een algeheele nationalisatie noodzakelijk. Het is noodzakelijk, van de doorvoering der nationalisatie van afzonderlijke ondernemingen (waarvan er 304 genationaliseerd en in beslag genomen zijn) tot een doelmatige nationalisatie der industrie over te gaan. De nationalisatie mag geen "gelegenheids"-nationalisatie zijn en slechts door de Opperste Economische Raad der Gevolmachtigden, ONDER GOEDKEURING VAN DE OPPERSTE ECONOMISCHE RAAD, tot stand komen" (A.Goldschmidt: Wirtschaft+organisation in Sovjet-Rusland, blz 228).

De Communistische Partij gaf dus geen richtsnoer, waarnaar de arbeiders ZELF hun bedrijf in het communistisch bedrijfsleven voegden, ze gaf geen richtlijnen, waarnaar het beheer en de leiding van het productieproces inderdaad aan de samenleving overging, voor haar was de bevrijding van de arbeiders niet het werk van de arbeiders zelf, maar voor haar was de doorvoering van het Communisme een functie van de "mannen van de wetenschap", van de "intellectueelen", van de "statistici" en hoe al die geleerde heeren nog meer mogen heeten. De Communistische Partij meende, dat het voldoende was, de oude industriegeneraals te verjagen en het commando over de arbeid zelf in de hand te nemen, om alles in de veilige haven van het Communisme te leiden. De arbeidersklasse was juist goed genoeg, de oude beheerschers van de arbeid weg te vagen..... en er nieuwe voor in de plaats te zetten. Verder reikte haar functie niet en verder kon ze ook niet reiken, omdat de basis voor de ZELF-ORGANISATIE niet door het geven van algemeen geldende productieregels gegeven was.

HOE LENIN DE MOEILIKHEID "EENVOUDIG" WEET OP TE LOSSEN.

Lenin is het zich zeker bewust geweest, dat de concentratie der heele productie in handen van de staat, zijn monopolie, dat op het meest strenge organisatorische centralisme berust, een VERSTERKING VAN DE STAATSMACHT beteekent. Toen "Staat en revolutie" geschre-

ven werd, heeft hij echter niet de feitelijke ontwikkeling in Rusland in ieder opzicht vooruit kunnen zien. Hier bleek het noodzakelijk - als de bolsjewiki aan de macht wilden blijven -, de staatsmacht zooveel mogelijk te versterken, dus het monopolie over de productie te fundeeren, zonder rekening te houden met een ander doel. Het waren dus de verhoudingen in Rusland zelf, die Lenins theorie van het Staatscommunisme ontwikkeld hebben. De weg, om de staat steeds steviger, hechter te maken, werd stap voor stap voorgeschreven aan hen, die over de Russische staatsmacht beschikten. Dit proces, dat begonnen werd als een "mechanisme van het algemeen openbaar bedrijf", dat naar het voorbeeld van het kapitalistisch monopolie van de staat georganiseerd is, moet in steeds grooter tegenstelling tot de "VRIJE EN GELIJKE PRODUCTENTEN" geraken.

RUSLAND HEEFT HET BESTE VOORBEELD VAN HET LENINISTISCHE STAATSCOMMUNISME IN DE WERKELIJKHEID ONTWIKKELD, NIET ZOOALS ZIJN DRAGERS DIT WENSCHTEN, MAAR ZOOALS HET KOMEN MOEST.

Kon Lenin het werkelijke resultaat ook niet in alle bijzonderheden vooruit zien, zoo was het hem toch duidelijk, dat ook de proletarische staat een dwanginstituut is. Hij stelt dit overigens meermalen op de voorgrond. Lenin probeert nu op origineele wijze de tegenstelling op te lossen, hoe deze staat, die toch volgens de theorie van Lenin een blijvend instituut van centrale leiding en beheer der totale productie heet, zichzelf overbodig zal maken, zal afsterven. Op blz 49 en 50 van "Staat en revolutie" staat :

"Wij ZELF, wij, arbeiders, willen de groote bedrijven organiseren op de basis van datgene, wat door het kapitalisme reeds geschapen is, gesteund op onze arbeidservaring, met hulp der strengste ijzeren discipline, die door de staatsmacht der gewapende arbeiders gehandhaafd wordt; wij willen de beambten van de staat tot eenvoudige uitvoerders van onze opdrachten maken, tot verantwoordelijke, afzetbare, met een bescheiden loon gehonoreerde "opzichters en boekhouders" (natuurlijk iedere soort technici er bij ingesloten) - dat is ONZE taak, de proletarische taak, daarmee kan en moet BEGONNEN worden, dadelijk bij de volvoering der proletarische revolutie. Zulk een begin op de grondslag der massaproductie leidt op zichzelf reeds tot het geleidelijke "afsterven" van elk beambtendom, tot de langzame schepping van die orde - orde zonder aanhalingsteekens, een orde, die met loonslavernij niets te maken heeft -, die orde, waarin alle zich steeds vereenvoudigende functies van opzicht en controle door allien op de rij af vervuld worden, DAN TOT GEWOONTE WORDEN, EN EINDELIJK ALS B I J Z O N - D E R E FUNCTIES VAN EEN BEPAALDE KASTE VAN MENSCHEN WEGVALLEN".

Men herkent hier duidelijk de op de spits gedreven mechanische organisatie : op economisch gebied - als producenten - moeten de arbeiders zich naar de strafste discipline van het staats-productie-monopolie voegen, en de staatsbeambten gehoorzamen. Deze staatsbeambten zijn de "werkgevers", die in de regeering hun opperste leiding vinden. Ook de arbeiders hebben hun opperste vertegenwoordiging in de regeering. Door de politieke democratie (Sowjet-verkiezingen-partijwerk) kunnen zij de regeering beïnvloeden en daardoor de productie met haar staatsbeambten controleren.

Wij herhalen nog eens, dat in zoo'n systeem alle macht in de regeering geconcentreerd is, dat de arbeiders in deze maatschappij strenger onderdrukt worden, dan onder het kapitalisme, dat de democratie hier weer eens tot grap wordt gemaakt en dat de welvaart van zoo'n maatschappij ten slotte van de goede wil en het kunnen van de regeeringsmannen en hun bestuursapparaat afhangt. Onder zulke omstandigheden moet de staat MET zijn democratie zich STEVIGER grondvesten, inplaats van overbodig te worden en af te starven, zooals ook Lenin verlangt. Lenin verzekert ons, dat ondanks dat, de staat afsterven zal, ja, juist door die straffe ordening zou dat gebeuren. Maar hij geeft daarvoor niets dan de geciteerde duistere redeneering, dat "alle zich steeds vereenvoudigende functies van opzicht en controle door allen op de rij af vervuld worden, dan tot gewoonte worden, en eindelijk als BIJZONDERE functies van een bepaalde kaste van menschen wegvallen."

Zooals reeds gezegd : dit is duister, want zoo men zich daar in het algemeen een voorstelling van kan maken, dan louter in fantasie. De leiding van het staats-productie-monopolie (systeem post of trust) als FUNCTIES VAN TOEZICHT EN AFREKENING, DIE ZEER EENVOUDIG TE MAKEN ZIJN, voor te stellen, is de dingen op z'n kop zetten.

Daarom moeten we deze redeneering van Lenin brandmerken als een phrase zonder inhoud, waarmee hij zich lastige conclusies, die ook voor hem uit de leer van Marx en Engels over het afsterven van de staat volgen, van de hals schoof.

HET STAATSCOMMUNISME VLOEKT MET DE RADENGEDACHTEN.

Als men probeert zich met de gedachten in 't staatscommunisme te verplaatsen, zal men spoedig twee eigenaardigheden bemerken. Ten eerste ziet het staatscommunisme alle problemen alleen mechanisch. Het beschouwt alles uitsluitend vanuit de gezichtshoek, hoe het dit en dat gebied DOOR ORGANISATIE BEHEERSCHEN en bij een centrale leiding en beheer inrijen kan.

Dat brengt hen ertoe, de doorvoering van het communisme te zien als het voortzetten van de concentratie van het bedrijfsleven, zooals dat al onder het kapitalisme gebeurt. Wat beteekent echter de door de concentratie van het kapitaal geschapen productie-organisatie? Wat beteekent het eenerzijds uit de gezichtshoek der loonarbeiders gezien en anderzijds vanuit het standpunt der kapitalisten? HET IS DE BEHEERSCHING VAN DE ARBEID, DE GEORGANISEERDE BEHEERSCHING VAN DE LOONARBEIDERS. De Marxistische ontleding van het kapitalisme laat daaromtrent niet de geringste twijfel. Bij Marx is de maatschappelijke plaats van de kapitalist tegenover de loonarbeider daardoor gekarakteriseerd, dat hij de beschikking over de arbeid, over de arbeiders in de productie heeft.

De socialisatie-theorieën van alle richtingen der sociaal-democratie draaien ook alle om hetzelfde punt van de beheersching der arbeidersklasse. Dat de arbeid beheerscht moet worden, is voor haar van zelf sprekend en dat daartoe (omdat het om een maatschappelijk, onverbrekkelijk verbonden systeem gaat) een straf centrale organisatie noodig is, is even "natuurlijk".

Maar even belangrijk is, dat het Staatscommunisme beslissend gewicht legt op DE BEKWAAMHEID DER LEIDERS. Zeer zeker is dit een gevolg van centrale organisatorische samenvatting, want nu hangt alles van de bekwaamheid en vastheid van beginsel van de in 't middelpunt geplaatste leiders af, waarbij de massa zich bij strengste discipline moet onderschikken.

Men moet de bolsjewiki toegeven, dat de arbeidersklasse alleen de macht verovert, als ze een gesloten, tot-de-strijd-bereide-Eenheid is. Of dit echter langs de weg der organisatorische discipline en het zich onderschikken onder een centraal commando te bereiken is, is een andere vraag, die nu niet onderzocht zal worden.

We vestigen de aandacht op dit verschijnsel, omdat het laat zien, hoe het staatscommunisme begrepen kan worden. **BESLISSEND IS, DAT ALLE "LEIDERS" PROBLEMEN HIER IN TEGENSTELLING TOT DE RADENGE-DACHTEN WORDEN GESTELD,**

EEN BEDENKELIJKE AFWIJKING VAN HET MARXISME.

De heele taktiek van de arbeidersorganisaties, die deel uitmaken van de 3e Intern. die dus in het Staatscommunisme hun doel zien, gaat uit van het gezichtspunt, groote massaas door organisatie te omvatten en deze onder centrale leiding te stellen. Is eenmaal de organisatie geschapen, dan is de leider de hoofdzaak. Daarmee wordt echter het slagen der proletarische revolutie in hooge mate afhankelijk gesteld van de bekwaamheid van de leiders - een bedenkelijke afwijking van het Marxisme.

Deze leiderskwestie, die we in de taktiek van de partijen en organisaties van de 3e Intern. iedere dag tegen komen (we noemen slechts de vakvereenigingskwestie, het parlementarisme en de organisatorische kwesties in de C.P. zelf), is in het Staatscommunisme ook op economisch terrein overgebracht. Van de bekwaamheid en de gezindheid van de leider hangt volgens deze zienswijze voor een groot deel het lot van zoo'n maatschappij af. Zoo is ook de ophering van Lenin en anderen, een misselijke perseonsvereering, te verklaren.

"De bevrijding der arbeiders moet het werk der arbeiders zelf zijn". Deze woorden verliezen hun recht niet bij het beschouwen van de economische bevrijding der arbeiders. De meest bekwame leiders, zelfs wanneer de arbeiders deze in absolute discipline volgen, kunnen van het proletariaat niet zijn eigen bevrijdingsarbeid overnemen. Verstart dan nog de proletarische dictatuur tot de verhouding van leider tot massa, zoals die in 't Staatscommunisme tot uitdrukking komt, dan ontwikkelt dit leiderschap, alle democratie ten spijt, een nieuwe heerschershkaste, waarvan de maatschappij afhankelijk wordt.

DE VEREENIGDE MACHT DER ARBEIDERS IS NOODIG.

Wanneer Rusland, het alnd met een vastberaden, hemelbestormende, revolutionaire voorhoede, die een millioenen-hoofdige doffe, matte massa in de revolutie voerde, de leer van het Staatscommunisme heeft doen geboren worden, wanneer deze leer, als het vlamvend vuursigz naal van de eerste succesvolle, proletarische revolutie, de geestdrift van de arbeiders in alle landen wekte, dan brengt het in zijn starre bureaucratie, in zijn door het monopoliseeren der productie opnieuw gevestigde staatsmacht, het bewijs, dat de definitieve bevrijding van de arbeidersklasse NIET DOOR HET STAATSCOMMUNISME, niet door leiders, aan wie de massa disciplinair gehoorzaam is, gebeuren kan, maar slechts door de eigen kracht van de arbeiders zelf.

Natuurlijk moet de vereenigde macht van gewapende arbeiders de bourgeoisie neeslaan, omdat slechts zoo de geconcentreerde macht van de burgerlijke staat overwonnen kan worden. Maar hier zijn het dan ook DE ARBEIDERS ZELF, die volgens de bedrijven gewapend, de nieuwe staatsmacht vormen.

De politieke eenheid van de arbeidersstaat, onder leiding van Raden of Sowjets, wier hoofd de Radenregeering vormt, is een NOODZAKELIJK GEVOLG VAN DEZE STRIJD. Ook de opheffing van het privaat-eigendom aan productiemiddelen en het verklaren tot "Staats"- beter gezegd, maatschappelijk eigendom, moet door de proletarische Staat, dus door de regeering geschieden.

DE LESSEN VAN DE PARIJSCHЕ COMMUNE (1871).

Maar nu buigt het Staatscommunisme zich van het Marxisme af, want het organiseert het Staatsbezit onder de centraal organisatorische leiding der regeering, ontnemt de beschikking over de productiemiddelen aan de onmiddellijke producenten en legt ze in handen van de regeering.

MARX en ENGELS echter verlangden, het overbrengen van de productiemiddelen in maatschappelijk bezit, maatschappelijke productie door associatie, dat wil dus zeggen : ASSOCIATIE VAN VRIJE EN GELIJKE PRODUCENTEN. Dat dit echter heel iets anders is, dan de centrale organisatie van de door de staat tot zich getrokken productie, zullen we hier onder aantoonen.

Marx heeft in zijn "BURGEROORLOG IN FRANKRIJK" leering getrokken uit de Parijsche Commune (1871), deze eerste poging, om de macht der arbeiders op te richten. Lenin bedient zich in "Staat en revolutie" van verschillende citaten daaruit, om de dictatuur van het proletariaat tegen de sociaal-democratische Marxvervalschers te verdedigen. Dezelfde citaten, die Lenin daar gebruikt willen wij benutten, om te bewijzen, dat Marx onder de "dictatuur van het proletariaat" heel iets anders verstond, dan het in Rusland geworden is.

"Het eerste besluit der Commune was ..... de opheffing van het staande leger en zijn vervanging door het gewapende volk".

"De Commune vormde zich uit de door algemeen stemrecht in de verschillende districten van Parijs gekozen gemeenteraadsleden. Zij waren verantwoordelijk en ten allen tijde afzetbaar."
(Staat en revolutie, blz 46).

"De Commune moest niet een parlementair, maar een werkend lichaam zijn, voltrekkend en wetgevend tegelijk."

"In de ~~xxxxxx~~ plaats van eenmaal in de drie of zes jaren te beslissen, welk lid der heerschende klasse het volk in het parlement vertegenwoordigen en onderdrukken moet, moest het algemeen stemrecht het in Communes samengevatte volk DIENEN - evenals het individuele stemrecht iedere andere werkgever ertoe dient -, arbeiders en opzichters en boekhouders voor zijn zaak uit te zoeken".
(Staat en revolutie, blz 50).

HET RADENSTELSEL BIJ MARX.

Marx heeft daarmee een treffende karakteristiek van het proletarische radenstelsel gegeven, zooals het heden tot vaste grondstelling van alle revolutionaire arbeiderspartijen is geworden. Goed moet in het oog gehouden worden, dat volgens deze uiteenzetting de aangestelde Raad ieder oogenblik door haar kiezers direct afgezet kan worden, zoo ongeveer, als werkgevers arbeiders, opzichters

en boekhouders aanstellen of ontslaan. De kiezers, dat zijn de arbeiders, zijn in dit geval volkomen meester in hun "zaak"! Hoe geheel verschillend de opbouw der Commune in tegenstelling tot het centrale Russische Staatscommunisme gedacht was, blijkt uit de volgende zinnen van Marx :

"In een korte schets der nationale organisatie, die de Commune niet de tijd had uit te werken, heet het uitdrukkelijk, dat de Commune de politieke vorm zelfs van het kleinste dorp zijn moest". "De weinige, maar gewichtige functies, die dan nog voor een centrale regeering overbleven, moesten niet, zooals dit opzettelijk vervalscht is geworden, afgeschaft, maar aan communale, d.w.z. streng verantwoordelijke beampten, overgedragen worden." "De eenheid der natie moest niet gebroken, maar integendeel georganiseerd worden, door de vernietiging van die staatsmacht, die zich voor de belichaming dezer eenheid uitgaf, maar in werkelijkheid onafhankelijk en overheerschend zijn wilde tegenover de natie, aan wier lichaam zij toch slechts een parasiteerende uitwas vormde. Terwijl het gold, de alleen onderdrukkende organen der oude regeeringsmacht af te snijden, moesten haar terecht bestaande functies aan een macht, die er aanspraak op maakte, boven de maatschappij te staan, ontrukkt, en aan de verantwoordelijke dienaren der maatschappij teruggegeven worden." (Staat en revolutie, blz 56).

DE KWESTIE VAN MASSA EN LEIDERS IN DE COMMUNES.

Ondubbelzinnig en duidelijk wordt hier gezegd, dat de "weinige maar gewichtige functies van een centrale regeering" door communale beampten, die aan hun directe kiezers ieder oogenblik streng verantwoordelijk zijn, uitgeoefend moeten worden. De uitvoerende beampten der centrale regeering zijn dus niet STAATSbeampten, maar COMMUNALE beampten, niet aan de regeering ~~xxxxx~~ van de staat verantwoordelijk, maar aan hun directe kiezers in de Commune. De mogelijkheid van zulk een orde veronderstellende (d.w.z. dat door communale en bijgevolg aan de Commune verantwoordelijk beampten, die de eenheid van het land of de maatschappij garandeeren, de centrale, maatschappelijke functies uitgeoefend worden), dan is ook een afsterven van de staat denkbaar. Doch bij zoo'n orde bestaat er al in 't geheel geen "Staat" meer, want wat men dan nog een centrale regeering noemen kan, heeft geen afzonderlijke macht meer, omdat deze in handen der Communes ligt. Het doorgevoerde COMMUNE- of RADENSTELSEL in het geheele land zou daarmee tegelijk ophefing van de parasitaire Staat zijn. De "alleen onderdrukkende organen der oude regeeringsmacht" zijn terzijde gesteld en "de terecht bestaande functies van een centrale macht" zijn "aan de verantwoordelijke dienaren der maatschappij", aan communale beampten, die niet meer "boven de maatschappij staan" kunnen, overgedragen. Is zoo'n orde werkelijk doorgevoerd, dan is de staat werkelijk afgestorven, terwijl de maatschappij hem niet meer nodig heeft.

DE VOORWAARDEN TOT HET AFSTERVEN VAN DE STAAT.

't Is duidelijk, dat deze toestand niet bestaan kan onder de dictatuur van het proletariaat. Eerst wanneer de vroegere, terecht bestaande functies van een Staatsmacht, nu te noemen, de centrale functies der samenleving, aan de communale beambten kunnen worden overgedragen, zal een Staatsmacht - hier proletarische dictatuur - overbodig zijn. Of deze functies overgedragen kunnen worden, hangt daarvan af, of de commune deze centrale functies vrijwillig uitoefent en of deze functies en maatregelen, om de samenleving aaneen te smeden, geen verzet zullen vinden. De vroegere Staatsmacht moet als het ware in de Communes tot leven komen, om door uitoefening van de centrale functies en opvolging van de daaruit voortvloeiende maatregelen, een vrijwillige centralisatie te scheppen.

Daar echter de belangrijkste centrale functies der proletarische dictatuur bestaan uit de opheffing van het privaatsbezit en alle voorrechten, zoomede uit het overbrengen van de productiemiddelen in maatschappelijk bezit (door associatie van vrije en gelijke producenten), ZULLEN ALLE PERSONEN, DIE VOORRECHTEN OF PRIVAATEIGENDOM OF ZELF'S MAAR HUN IDEOLOGIE TE VERLIEZEN HEBBEN, aan deze centrale functies tegenstand bieden. De functies van de nieuwe maatschappelijke orde kunnen daarom niet op deze personen of klassen overgedragen worden; zoolang deze tegenstand bestaat is proletarische dictatuur noodzakelijk. Evenwel kunnen Communes, waarin deze tegenstand overwonnen is, (wanneer bijvoorbeeld de groote meerderheid uit arbeiders bestaat, die het Communisme toe gedaan zijn), deze functies zelf overnemen. Anders is ook het langzamerhand afsterven van de staat ondenkbaar.

Daaruit volgt echter ook, dat de proletarische staat van het begin af er op bedacht moet zijn, zichzelf van alle macht te ontdoen, doordat hij deze in vrijwillige centralisatie omzet, dus op Communes overdraagt. DE MOGELIJKHEID VOOR DEZE VOORWAARDEN TE SCHEPPEN IS DE TAAK VAN DE DICTATUUR, ZICHZELF OVERBODIG TE MAKEN HAAR DOEL.

TEGENSTELLING DER BEIDE SYSTEMEN.

Volgens Marx zullen de weinige, maar gewichtige functies der centrale regeering aan communale beambten (streng verantwoordelijk aan de Commune) worden overgedragen. Zoo is de plaatselijke communale zelfregeering een vanzelfsprekendheid geworden, doordat de centrale staatsmacht door de vrijwillige centralisatie der Communes overbodig wordt. LENIN onderschrijft deze gedachtegang en maakt zich haar zelfs eigen. Volgens de theorie van het STAATSCOMMUNISME (ook door Lenin ontwikkeld) zullen echter alle productiemiddelen staats eigendom worden, gecentraliseerd op "de wijze van een Staatskapitalistisch Monopolie". Deze organisatorische "MECHANISATIE VAN HET ALGEMEEN OPENBAAR BEDRIJF" veronderstelt de leiding der regeering. Het is dus een machtsinstrument van de Staat en niet van de Communes.

En de functies in dit Monopolie, dit organisatorisch "mechanisme" van het algemeen openbaar bedrijf, worden uitgeoefend door beamten, die AAN DE CENTRALE REGERING en NIET aan DE COMMUNES verantwoordelijk zijn. Een krasser tegenstelling, dan die, welke tusschen de beide systemen tot uitdrukking komt, is niet denkbaar.

Beide opvattingen echter, dacht Lenin in zijn geschrift "STAAT EN REVOLUTIE" te kunnen vereenigen en dat dit mogelijk is geloofd nog heden de heele aanhang van de 3e Internaticale.

